

DEL 18 AL 30 D'AGOST MORELLA VIURA LES FESTES DEL SEXENNI

La ciutat del retorn

Cada sis anys la capital dels Ports celebra les seues festes grans. Religió i tradició transporten el viatger al món medieval mentre la ciutat es manté fidel al vot que va prometre a finals del segle XVII. Són les festes del Sexenni.

rol, quan la seua silueta apareix retallant-se sobre el cel de la comarca. I continua duent la iniciativa quan força el viatger quasi a fer-hi la cort, cercant les portes més majestuoses, com les de Sant Miquel o Sant Mateu.

Conjunt històric-artístic, Morella va aturar a principis de segle el rellotge del temps i les mateixes muralles que la van convertir en punt de conquesta

Albert Vicent

Hi ha ciutats de pas, i d'altres a les quals sempre es torna. Morella és d'aquestes últimes. Al primer encontre apareix la seducció i l'encantament, el viatger està massa enlluernat per la història feta pedra que l'envolta per arribar a l'essència d'aquest poble dels Ports.

Escenari vençut pels anys, Morella està feta més per a la contemplació que per a la convivència. És bona com a amant però desaconsellable com esposa. Es deixa voler, s'exhibeix sense pudor a més de 1.000 metres d'altura, mostrant la figura guerrera que li proporcionen el castell —amb vestigis musulmans i romans— i els dos quilòmetres i mig de muralla reforçats per 14 torres. Això no obstant, de vegades hi ha signes de debilitat i la mateixa muralla, que en alguns punts arriba als 10 metres d'alçada, es deixa caure amb el pretext d'un corriment de terres que be podria interpretar-se com un gest de cansament històric.

La ciutat conserva, però, les seues habilitats per encisar el foraster i l'obligar a aturar-se en passar el port de Que-

VICENT GAMIR

Dansa dels oficis.

Carn i trufes

Per menjar a Morella es pot triar entre tres opcions. Però prèviament, i més en any de Sexenni, cal assegurar la taula, anar de passavolant pot produir més d'una molèstia summament dessagradable, per tant és sempre recomanable la reserva anticipada.

Les tres possibilitats són la cuina tradicional; les noves elaboracions sorgides arran del comerç de la trufa, especialitat molt recent i no per això menyspreable; en tercer lloc, cuina estàndard de la qual no cal ni parlar.

De la cuina tradicional cal distingir els tres apartats de la taula. Els entrants, constituïts per pernills, carn seca de cabra i els formatges d'ovella i cabra; convenientment regats, són insubstituïbles. Pel que fa als plats, el més conegut és la sopa de bunyols, amb pasta de farina i ous. Una altra varietat d'aquesta és la sopa de flam, que es fa amb ous i brou quallats, afegits posteriorment al brou de gallina, pernil i be.

Pel que fa a les carns, hi ha els derivats del be, xulles i ternascos; el conill amb salsa de xocolata i els tombets. Les postres tenen, indefectiblement, caràcter lletós: flaons, de pasta i brosat i les quallades, només comparables a les de Benassal.

El comerç de la trufa ha aportat nous ingredients. Descobertes pels anys cinquanta, fins fa ben poc es comer-

cialitzaven al Principat sense que foren incorporades a la cuina autòctona. Algun restaurant de primera fila, —Casa Roque, per exemple—, han començat des de fa uns pocs anys a introduir-les amb èxit notable. Així, hi ha la gallina trufada o el be també trufat, que són les especialitats de la casa. Seguint amb els bolets, si un es deixa caure per la tardor, ultra la vulgaritat dels rovellons podrà trobar-hi també llènegues blanques i negres; gírgoles de panical, molt indicades per acompanyar colomins farcits i puagres i pebrassos, ja d'una qualitat inferior. La manca de tradició sòlida en matèria fúngica fa que es perden unes altres espècies que un haurà d'anar a cercar a la muntanya. Aprofitant els rovellons en conserva i alliberats d'ortodòxies, sempre es poden tastar paelles amb caragols i rovellons, fórmula prou alternativa. I si hi ha la sort de poder introduir-se en alguna casa particular, tocant a les begudes, es pot tastar un vi fet de nous o agafar una turca impressionant amb gitam, aiguardent macerat en l'herba d'aquest nom.

Com a cloenda, una prevenció, Morella és a la comarca dels Ports, que no se us engarrofe la turística adscripció d'algun organisme oficial a la «Mancomunidad del Maestrazgo. Castellón-Teruel», hi ha molt de borinot coent. □

al llarg de moltes guerres ara semblen ofegar els més joves, que prenen el camí de la costa amb la mateixa il·lusió que arriben els forasters que fan l'anomenat turisme d'interior. Així, la capital dels Ports ha passat de tenir 7.335 habitants el 1.900 als 3.000 de l'actualitat.

L'escut de la ciutat té per llegenda «Fiel, Fuerte y Prudente», tots ells valors en desús que ací encara tenen vigència, com pertoca a un poble de tradició ramadera i agrícola, amb vocació guerrera i religiosa.

Per on avui passen valencians i catalans, amb tota la impedimenta pròpia del turista, abans van deixar la seua sola il·lustre, noms com Jaume I, Pere IV, Martí l'Humà, Juan de Navarra, Alfons V, el papa Luna, i el mateix Sant Vicent Ferrer amb miracle inclòs.

Laberint de carrers que pugen en espiral fins al segle XIII, Morella convoca els visitants a ascendir fins a la plaça de Benet XV. Visita inevitable són el carrer de Balasc d'Alagó —més conegut com el dels Porxes—, la basílica arxiprestal Santa Maria la Major i l'antic convent de Sant Francesc, tots ells del segle XIII. Assegut a la porta gòtica dels Apòstols de la basílica arxiprestal, esculpida amb el fred històric del segle XIV, les figures semblen mirar amb escepticisme les batalles arquitectòniques que lliuren els veïns actuals, atrapats en una ciutat museu on la lluita per les normes urbanístiques ha

Dansa dels torners.

substituït l'assalt de Cabrera en l'època carlina.

I és que l'única aposta pel futur que té Morella és el seu passat, que l'atrapa i condiona fins a convertir-la en relíquia que s'ha de conservar encara que sembla que enterra vius els seus habitants. Diuen que per a descobrir del tot un poble cal conèixer les festes i els

seus rituals de mort. A Morella, com a tota la comarca, les cerimònies fúnebres i les festes tenen en comú el seu decantament cap a l'espectacle, cap a la comunió en els actes de tota la població i la cita per comprovar-ho és, una vegada més, les festes sexennals que enguany tindran lloc del 18 al 30 d'agost.

**FILMOTECA
DE LA GENERALITAT
DE CATALUNYA**

DIMECRES, 10

18.00 h.: ¿DONDE TE ESCONDES HERMANO?, *Frank Henenloter*, 1981. EUA. V.E.

20.00 h.: CREEPSHOW, *George A. Romero*, 1982. RUA. V.E.

22.00 h.: MUERTOS Y ENTERRADOS, *Gary Sherman*, 1980. EUA. V.E.

DIJOUS, 11

18.00 h.: MUERTOS Y ENTERRADOS, *Gary Sherman*, 1980. EUA. V.E.

20.00 h.: ¿DONDE TE ESCONDES HERMANO?, *Frank Henenloter*, 1981. EUA. V.E.

22.00 h.: CREEPSHOW, *George A. Romero*, 1982. RUA. V.E.

DIVENDRES, 12

18.00 h.: POSESION INFERNAL, *Sam Raimi*, 1982. EUA. V.E.

20.00 h.: LAS COLINAS TIENEN OJOS, *Wes Craven*, 1977. EUA. V.E.

22.00 h.: LA MATANZA DE TEXAS, *Tobe Hooper*, 1974. EUA. V.O.S.E.

DISSABTE, 13

18.00 h.: METROPOLIS, *Fritz Lang*, 1926. Alemanya. Versió sonoritzada.

20.00 h.: LA MATANZA DE TEXAS, *Tobe Hooper*, 1974. EUA. V.O.S.E.

22.00 h.: LEGEND, *Ridley Scott*, 1985. EUA-Gran Bretanya. V.E.

DIUMENGE, 14

18.00 h.: LAS COLINAS TIENEN OJOS, *Wes Craven*, 1977. EUA. V.E.

20.00 h.: LEGEND, *Ridley Scott*, 1985. EUA-Gran Bretanya. V.E.

22.00 h.: POSESION INFERNAL, *Sam Raimi*, 1982. EUA. V.E.

DILLUNS, 15

18.00 h.: LA CAIDA DE LA CASA USHER, *Roger Corman*, 1960. EUA. V.O.S.E.

20.00 h.: EL CUERVO, *Roger Corman*, 1963. EUA. V.O.S.E.

22.00 h.: LA MASCARA DE LA MUERTE ROJA, *Roger Corman*, 1964. EUA. V.O.S.E.

DIMARTS, 16

18.00 h.: EL CUERVO, *Roger Corman*, 1963. EUA. V.O.S.E.

20.00 h.: LA MASCARA DE LA MUERTE ROJA, *Roger Corman*, 1964. EUA. V.O.S.E.

22.00 h.: LA CAIDA DE LA CASA USHER, *Roger Corman*, 1960. EUA. V.O.S.E.

**Travessera de Gràcia, 63.
Telèfon 201 29 06**

Ornament de paper de sanefa als carrers de Morella.

El ritu del reencontre

1672 fou un any negre per a Morella. La pesta havia caigut sobre el Regne de València i la ciutat no va escapar al rosari de morts. Vençuda la medicina, tan sols quedava acollir-se a la fe i com que els precés eren insuficients es va optar per dur en processó la verge de Vallivana des del santuari fins al poble, recorrent a peu els 24 quilòmetres que separen els dos punts.

Un 25 de setembre de 1672 la Confraria del Rosari va eixir cap al Santuari de Nostra Senyora de Vallivana i a l'endemà la comitiva creuava Morella en processó fins a l'església. I fou tan benigna la presència de la Verge que el Justícia major, els Jurats i el Consell van prendre el 14 de febrer de 1673 l'acord de «donar gràcies a la Imperatris de totes les creatures y Senyora nostra la Verge de Vallivana ara y en tot tems en un novenari de sis en sis anys, per l'benefici de la salut alcançada en l'any passat».

De manera que el vot va derivar en les festes sexennals que s'han mantingut des de la seua primera edició el 1678 fins la d'enguany —la quarantena—. Es calcula que entre 75.000 i 100.000 persones visitaran aquest poble de 3.000 habitants el darrer diumenge d'agost, dia gran en què es realitza la Solemne Processó General.

Els ornaments vegetals que abans adornaven els 14 carrers per on passa la processó han estat substituïts per dibuixos fets amb sanefa que ara ocupen durant mesos els veïns de cada carrer,

que guarden celosament els seus dissenys fins la vespra de l'eixida de la rogativa cap a Vallivana. Quasi 11.000 mans de paper de sanefa treballades de diferents maneres —paper arrissat, fulla, *caragollo*, *banderilla* i paper munyit— transformen el centre del poble en un joc de colors i formes.

Amb els carrers adornats, les festes populars es multipliquen i cada dia un gremi organitza una processó que recorre el poble després que un orador de primera fila ocupe la trona de Santa Maria la Major. Els abats de Poblet, el Puig i altres bisbes visitaran enguany l'escenari gòtic per excel·lència de Morella.

Amb tot, el màxim atractiu del Sexenni és que ha sabut conservar l'estructura econòmica i social que va veure nàixer aquestes festes i són els gremis dels llauradors, teixidors, arts i oficis, comerç, indústria i transportar, els encarregats d'organitzar aquesta immensa representació teatral que durant dotze dies revoluciona la vida quotidiana de la ciutat. I no contents amb les festes gremials, el darrer diumenge d'agost la solemne processó general convoca tota la població. Croats, gegants, nans, els personatges bíblics que també apareixen en la cèlebre processó del Corpus, autoritats eclesials, la Marquesa de Fuente el Sol, autoritats civils i els gremis ocupen durant hores el carrer.

Amb el futur en contra, Morella injecciona cada sis anys amb les danses que la caracteritzen: dels oficis, als teixidors, les gitantes del Sol de Vila, als esquiladors, als bastoners, als llauradors i la més antiga de totes, dels torners. Aquesta última rememora les justes medievals i els moviments lents alternen amb salts mentre el dansant juga a dibuixar figures amb la vareta que ocupa les seues mans. D'aquesta festa sense noms propis, on tot el poble es converteix en protagonista anònim, trau forces la ciutat, com si arribar al pròxim Sexenni fóra una raó més per a viure. Religió i tradició són bons ingredients per a continuar lluitant pel futur del poble. I els milers de visitants, un bon incentiu. Paradoxalment, aquesta festa, sense els forasters, no seria el mateix. Fins i tot enguany una televisió local deixarà per a la posteritat la celebració i els cantants de moda ompliran la nit quan s'apaguen les danses gremials que hores abans han trencat les lleis del temps i l'espai. Per tot això al visitant li convé recordar que, fidel, forta i prudent, Morella no és ciutat de pas sinó de retrobament. □